

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΒΥΡΩΝΟΣ

Ιανουάριος- Ιούνιος 2021

25 ΤΕΥΧΟΣ

Η ΩΦΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ, ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

ΤΟ ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΑΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝΟΣ & ΥΜΗΤΤΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:

Καθεδρικός Ιερός Ναός Αγίας Τριάδος Βύρωνος

Κορυτσάς 1 & Κωνσταντινιέρη, 162 31 Βύρωνας, Τηλ. 210 7660 859, fax: 213 0291680

WWW.AGIATRIADAVYRONA.GR, E-MAIL: AGIATRIADA@HOTMAIL.GR

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Διδεσ. Πρωτοπρεσβύτερος Στέφανος Κωστόπουλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- **Ἡ ὠφέλεια τῆς νηστείας: Διαχρονικοί λόγοι τῆς Εκκλησίας μας.....3**
- **ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ. Τον Θεολόγου- Φιλολόγου Εὐάγγελου Τσουκάρη.....11**

Η Νηστεία και η ωφέλειά της Διαχρονικοί λόγοι τής Εκκλησίας

Ύμνος Τριωδίου

Νηστεύσωμεν νηστείαν δεκτὴν, ευάρεστον τῷ Κυρίῳ. Αληθὴς νηστεία, ἡ τῶν κακῶν αλλοτρίωσις, ἐγκράτεια γλώσσης, θυμοῦ ἀποχή, ἐπιθυμιῶν χωρισμός. Καταλαλιάς, ψεύδους καὶ ἐπιπορκίας, ἡ τούτων ἐνδεia, νηστεία ἐστὶν ἀληθὴς καὶ εὐπρόσδεκτος.

Ύμνος Τριωδίου

Οἱ ἐν κρυπτῷ ἀρετὰς ἐργαζόμενοι, πνευματικὰς ἀμοιβὰς ἐκδεχόμενοι, οὐ μέσον τῶν πλατειῶν θριαμβεύουσι ταύτας, ἀλλ' ἐνδὸν τῶν καρδιῶν ἀποφέρουσι μάλλον. Καὶ ἀπάντων ὁ βλέπων τὰ ἐν κρυπτῷ γινόμενα, τὸν μισθὸν τῆς ἐγκρατείας παρέχει ἡμῖν.

Νηστείαν τελέσωμεν, μὴ σκυθρωπάζοντες τὰ πρόσωπα, ἀλλ' ἐν τοῖς ταμείοις τῶν ψυχῶν προσευχόμενοι.

Ύμνος Τριωδίου

Νηστεύσωμεν ἀδελφοί σωματικῶς, νηστεύσωμεν καὶ πνευματικῶς. Λύωμεν πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διαρρήξωμεν στραγγαλιάς βιαίων συναλλαγμάτων. Πάσαν συγγραφὴν ἀδίκον διασπάσωμεν. Δώσωμεν πεινώσιν ἄρτον, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσαγάγωμεν εἰς οἴκους, ἵνα λάβωμεν παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ μέγα ἔλεος.

Δευτερονόμιον 32: 15

Καὶ ἐφαγεν Ἰακώβ καὶ ἐνεπλήσθη.... Ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη, καὶ ἐγκατέλειπε τὸν Θεόν τὸν ποιήσαντα αὐτόν, καὶ ἀπέστη ἀπὸ Θεοῦ σωτήρος

αυτού...

Αββάς Ιωάννης Κολοβός

Εάν ένας βασιλιάς θελήσει να παραλάβει πόλη από τους εχθρούς, πρώτα κατακρατεί το νερό και την τροφή, και έτσι οι εχθροί, καταστρεφόμενοι από την πείνα, υποτάσσονται σ' αυτόν.

Έτσι και τα πάθη της σαρκός: εάν ζήσει ο άνθρωπος με νηστεία και πείνα, οι εχθροί της ψυχής του εξασθενούν.

Ποιος είναι ισχυρός σαν τον λέοντα, αλλά για χάρη της κοιλίας του πέφτει σε παγίδα και ταπεινώνεται όλη η δύναμή του;

Τρώγοντας οι Πατέρες της Σκήτης ψωμί και αλάτι, έλεγαν: Να μην υποχρεώσουμε τους εαυτούς μας σε αλάτι και ψωμί. Και έτσι ήσαν ισχυροί για το έργο του Θεού.

Αυτά τα τρία δεν μπορώ να κόψω: το φαγητό, το ένδυμα και τον ύπνο.

Εν μέρει όμως, μπορούμε να τα κόψουμε.

Ιωάννης ο Χρυσόστομος

Πολλοί άνθρωποι, όταν είναι να μπουν σε περίοδο νηστείας, λες και πρόκειται το στομάχι τους να υποστεί μακρά πολιορκία, φρόντιζαν να το παραγεμίσουν με φαγί και ποτό.

Όταν βγουν από την νηστεία - σαν να πέρασαν μια μεγάλη περίοδο πείνας και τρομερής φυλακής, από την οποία μόλις γλύτωσαν - τρέπονται ατάκτως προς τα τραπέζια με το φαγητό, λες και επιδιώκουν την ωφέλεια που πήραν από την νηστεία να την ξαναχάσουν με την πολυφαγία.

Χαρούμενο είναι σήμερα το πανηγύρι και πιο λαμπρή απ' ότι συνήθως, η

συνάθροισή μας εδώ. Ποια να' ναι άραγε η αιτία; Της νηστείας είναι αυτό το κατόρθωμα! Το γνωρίζω κι εγώ. Νηστεία, η οποία δεν έχει ακόμα αρχίσει, αλλά την περιμένουμε. Αυτή μας συγκέντρωσε στο σπίτι του Πατέρα μας, αυτή, ακόμα κι εκείνους που προηγουμένως ήτανε πολύ αμελείς, σήμερα τους ξαναέφερε στις μητρικές αγκάλες. Κι αν η αναμονή της και μόνο μας έφερε τόση προθυμία, σκεφθείτε, όταν εμφανισθεί και έρθει, πόση ευλάβεια έχει να μας φέρει;

Κατά τον ίδιο τρόπο και μια πόλη, όταν πρόκειται να την επισκεφτεί κάποιος φοβερός άρχοντας, αφήνει κατά μέρος κάθε ακαταστασία και ανασκουμπώνεται.

Αλλά μη φοβηθείτε που παρομοίασα την νηστεία με φοβερό άρχοντα: δεν είναι φοβερή για σας, αλλά για τους δαίμονες. Αν κάποιος είναι δαιμονισμένος, δείξε του ένα πρόσωπο νηστείας και μένει πιο ακίνητος κι από τις πέτρες τις ίδιες, παγώνοντας από τον φόβο του και είναι σαν να βρίσκεται στα δεσμά. Και μάλιστα, όταν δει ότι κοντά στην νηστεία υπάρχει η αδελφή και αχώριστη συνοδός της, η προσευχή.

Γι' αυτό και ο Χριστός λέει: «Τούτο το γένος (των δαιμόνων) δεν βγαίνει από τον άνθρωπο (που έχει καταληφθεί από αυτό), παρά μόνο με προσευχή που συνοδεύεται από νηστεία.» (Ματθ. ιζ' 21).

Οσία Συγκλητική

Νηστεύοντας να μην προφασισθείς νόσο, διότι και αυτοί που δεν νήστευσαν, έπεσαν πολλές φορές στα ίδια νοσήματα.

Άρχισες το καλό; Μη σταματήσεις πού θα σε ανακόπτει ο εχθρός, διότι αυτός καταργείται με την υπομονή σου.

Πραγματικά, αυτοί που αρχίζουν να πλέουν, πρώτα πετυχαίνουν ευνοϊκό

άνεμο, ενώ, όταν απλώσουν τα πανιά, συναντούν αμέσως αντίθετο άνεμο, αλλά οι ναύτες δεν ξεφορτώνουν το πλοίο εξ αιτίας του ανέμου που έπεσε. Απλώς, αφού ησυχάσουν λίγο, ή αντιμετωπίσουν την τρικυμία, επαναλαμβάνουν τον πλου.

Έτσι κι εμείς, όταν πέσει ενάντιο πνεύμα, απλώνοντας τον σταυρό αντί πανιού, ας εκτελέσωμε άφοβα τον πλου.

Γρηγόριος ο Παλαμάς

Η νηστεία και η εγκράτεια τις μεν επαναστάσεις του σώματος τις κοιμίζουν, την λύσσα του θυμού και της επιθυμίας την μαραίνουν, φέρνουν αιθρία καθαρή και ανέφελη στην διάνοια, καθαρίζοντάς την από τους ατμούς που βγαίνουν από το πλήθος των βρωμάτων και από την αχλύ που προκαλούν αυτοί.

Με την νηστεία και την εγκράτεια, φθείρεται ο εξωτερικός άνθρωπος. Και όσο φθείρεται αυτός, τόσο ανακαινίζεται ο εσωτερικός, κατά τον Απόστολο.

Είπε κάποιος, «παχιά κοιλιά δεν γεννά λεπτό νου». Ενώ αυτή που λεπτύνεται με νηστεία και εγκράτεια λεπτύνει οπωσδήποτε τον νου.

Όταν λοιπόν νηστεύεις και τρέφεις μ' εγκράτεια, να μην αποθηκεύεις γι' αύριο τα περισσεύματα, αλλά, όπως ο Κύριος πτωχεύοντας μας επλούτισε, έτσι και εσύ πεινώντας εκουσίως, χόρτασε τον ακουσίως πεινασμένο.

Τότε, η νηστεία σου θα είναι σαν περιστέρα που φέρνει και ευαγγελίζεται στην ψυχή σου την σωτηρία από τον κατακλυσμό.

«Εάν αφαιρέσεις από το μέσο σου το ζυγό και την χειροδικία και τον κακόβουλο λόγο» λέει ο μέγας Ησαΐας, «και δώσεις στον πεινασμένο άρτο με την ψυχή σου και χορτάσεις πεινασμένη ψυχή, τότε το φως σου θα λάμψει στο σκότος και το σκότος σου θα είναι σαν μεσημβρία».

Κι αν δεν θέλεις να δώσεις τα δικά σου, τουλάχιστον ν' απέχεις από τα ξένα και να μην κάμεις κατοχή στα πράγματα που δεν είναι δικά σου, αρπάζοντας και θησαυρίζοντας και από τους πτωχότερους μερικές φορές αδίκως.

Αββάς Υπερέχιος

Καλό είναι φας κρέας και να πιείς κρασί, παρά να φας με τους ψιθύρους τις σάρκες αδελφών.

Αββάς Ποιμήν

Πώς μπορούμε ν' αποκτήσουμε φόβο Θεού, όταν μέσα μας έχουμε βαρέλια με τυριά και δοχεία με ταριχευμένα τρόφιμα;

Παροιμίες 30: 8,9

Δύο πράγματα ζητώ από Σένα - μη μου τα αρνηθείς πριν πεθάνω:

Διώξε μακριά μου την κενολογία και το ψέμα.

Και μη μου δώσεις φτώχεια και πλούτο.

Εφοδιάσέ με, με τροφή αρκετή για τις ανάγκες μου, μήπως χορτάσω και σε απαρνηθώ, λέγοντας «ποιος είναι ο Κύριος;».

Μάξιμος ο Ομολογητής

Υπάρχουν πολλά που γίνονται από τους ανθρώπους και είναι από την φύση τους καλά, αλλά δεν είναι καλά για κάποια αιτία: όπως για παράδειγμα η νηστεία και η αγρυπνία, η προσευχή και η ψαλμωδία, η ελεημοσύνη και η φιλοξενία είναι από την φύση τους καλά έργα, όταν όμως γίνονται από ματαιοδοξία, δεν είναι πλέον καλά.

Από όλες τις πράξεις μας, ο Θεός επιζητεί τον σκοπό τους, εάν δηλαδή τις

κάνουμε προς χάριν Αυτού, ή για κάποια άλλη αιτία.

Κλίμαξ αγίου Ιωάννου τού Σιναΐτου

Λόγος Δέκατος Τέταρτος – Περί Γαστριμαργίας

(Δια την ονομαστήν δέσποιναν, την πονηράν κοιλίαν)

1. Προκειμένου τώρα να ομιλήσωμεν περί κοιλίας, αποφασίσαμεν πάλι – όπως και σε όλα τα θέματα- να στρέψωμε την φιλοσοφία μας εναντίον μας. Διότι είναι αξιοθαύμαστο, εάν απηλλάγη κανείς από αυτήν, πριν κατοικήση τον τάφο.

2. Γαστριμαργία είναι η υποκριτική συμπεριφορά της κοιλίας, η οποία, ενώ είναι χορτασμένη, φωνάζει πως είναι ενδεής. Και ενώ είναι παραφορτωμένη μέχρι διαρρήξεως, ανακράζει ότι πεινά. Γαστριμαργία είναι η δημιουργός των καρυκευμάτων, η πηγή των τέρψεων του λάρυγγος. Εσύ έκλεισες την φλέβα (των ηδονικών απαιτήσεών της), αλλά αυτή ξεπρόβαλλε από άλλο μέρος. Την έφραξες και τούτη, αλλά καινούργια ανοίχθηκε. Γαστριμαργία είναι μία απάτη των οφθαλμών. Καθ' ην στιγμήν κάποιος τρώγει το μέτριο σε ποσότητα φαγητό του, η γαστριμαργία τον κάνει να σκέπτεται, πώς να ήταν δυνατόν να καταβροχθίση δια μίας τα σύμπαντα.

3. Ο χορτασμός από φαγητά είναι πατήρ της πορνείας. Η θλίψις δε της κοιλίας είναι πρόξενος αγνότητος. Εκείνος που εκολάκευσε τον λέοντα, πολλές τον ημέρωσε. Εκείνος όμως που περιποιήθηκε την σάρκα, περισσότερο την εξαγρίωσε.

4. Χαίρεται ο Ιουδαίος τα Σάββατα ή τις εορτές, και ο γαστρίμαργος μοναχός το Σάββατο και την Κυριακή. Από καιρό υπολογίζει το Πάσχα και από πολλές ημέρες ετοιμάζει τα φαγητά. Ο δούλος της κοιλίας

σκέπτεται με τι είδους φαγητά θα εορτάση, ο δε δούλος του Θεού με τι χαρίσματα θα πλουτήσει. Ο κοιλιόδουλος, όταν έλθει κάποιος ξένος, συνέχεται ολόκληρος από την αγάπη – αγάπη που προέρχεται από την γαστριμαργία – και θεωρεί ως αναψυχή του αδελφού την ιδική του κατάλυση! Επί παρουσία ωρισμένων άλλων απεφάσισε την κατάλυση οίνου, και νομίζοντας πως κρύβει την αρετήν του, υποδουλώθηκε στο πάθος του.

5. Εχθρεύεται πολλές φορές η κενοδοξία προς την γαστριμαργία και αντιμάχονται για την κατοχή του άθλιου μοναχού σαν να πρόκειται για αγοραστό δούλο. Η μεν γαστριμαργία τον ωθεί στην κατάλυση, η δε κενοδοξία του συνιστά την επίδειξη της αρετής του, αλλά ο σοφός μοναχός θα τις αποφύγει και τις δύο, διώχνοντας στην κατάλληλη ώρα την μία με την βοήθεια της άλλης.

6. Όταν η σάρκα σφριγά, ας φυλάξωμε την εγκράτεια παντού και πάντοτε. Όταν δε ηρεμεί – πράγμα που δεν πιστεύω ότι κατωρθώνεται προ του τάφου – ας αποκρύψωμε την εργασία μας.

7. Είδα ηλικιωμένους ιερείς να εμπαίζονται από τους δαίμονες και να δίνουν ευλογία στους νέους, που δεν εξηρτώντο πνευματικώς από αυτούς, να καταλύσουν σε επίσημο τραπέζι κρασί και ό,τι άλλο. Εάν μεν οι ιερείς αυτοί έχουν εν Κυρίω καλή μαρτυρία, ας κάνωμε μέτρια κατάλυση. Εάν όμως είναι αμελείς, ας μη λάβωμε καθόλου υπ' όψιν μας την ευλογία τους, και μάλιστα εάν τύχη και μαχώμεθα εναντίον σαρκικής πυρώσεως.

8. Ενόμισε ο θεήλατος Ευάγριος ότι έγινε σοφώτερος των σοφών και στη μορφή και στο περιεχόμενο των λόγων του. Απατήθηκε όμως ο

ταλαίπωρος και φάνηκε ανοητότερος των ανοήτων και σε πολλά άλλα ζητήματα και σ' αυτό. Εδίδαξε: «Οσάκις η ψυχή επιθυμεί ποικίλα φαγητά, ας θλίβεται με άρτον μόνο κα ύδωρ». Είναι δε η προσταγή του αυτή σαν να προτρέπεις ένα παιδί ν' ανεβή με ένα βήμα όλη τη σκάλα. Εμείς όμως, αντικρούοντας τον ορισμό του, ως εξής ορίζουμε: Όταν επιθυμούμε τα διάφορα φαγητά, ζητούμε κάτι που είναι μέσα στη φύση μας. Για αυτόν τον λόγο ας χρησιμοποιήσωμε ένα τέχνασμα προς την πολυμήχανη κοιλία, και μάλιστα αν δεν μας απειλεί βαρύτατος πόλεμος ή δεν υπάρχει πένθος ή κανών για προηγούμενες σοβαρές πτώσεις. Ας κόψωμεν πρώτα τα λιπαρά, έπειτα τα ερεθιστικά και έπειτα τα εύγευστα.

9. Αν σου είναι εύκολο, δίδε στην κοιλία σου τροφή χορταστική και ευκολοχώνευτη, ώστε με τον χορτασμό να ικανοποιήσωμε την αχόρταστη όρεξή της, ενώ με την σύντομη χώνευση να σωθούμε από την σαρκική πύρωση σαν από μάστιγα. Ας εξετάσωμε, και θα βρούμε πως τα περισσότερα από τα φαγητά που «φουσκώνουν» ερεθίζουν την σάρκα.

10. Να γελάς με τον δαίμονα που σου υποβάλλει μετά το δείπνο να αφήσης για την επόμενη ημέρα τους κανόνες των προσευχών σου, διότι θα έλθη η ενάτη ώρα της επομένης και δεν θα έχει τηρηθεί η συμφωνία της προηγούμενης.

11. Άλλη είναι η εγκράτεια που αρμόζει σε όσους δεν έχουν δοκιμάσει μεγάλες πτώσεις και άλλη σε όσους έχουν υποπέσει σ' αυτές. Οι μεν πρώτοι έχουν ως γνώμονα την σαρκική κίνηση, οι δε δεύτεροι αντιμετωπίζουν το θέμα με σκληρότητα και αδιαλλαξία μέχρι θανάτου. Και ο μεν προσπαθούν να διαφυλάττουν πάντοτε την σωφροσύνη του νου, ενώ οι δε εξευμενίζουν τον Θεόν με την σκυθρωπότητα της ψυχής

και με την θλίψη της καρδιάς.

12. Ο καιρός της ευφροσύνης και τα παρακλήσεως στον τέλειο μοναχό είναι καιρός αμεριμνίας, στον αγωνιστή καιρός πάλης και στον εμπαθή είναι «εορτή εορτών και πανήγυρις πανηγύρεων».

13. Όνειρα γύρω από τροφές και φαγητά συναντώνται στην καρδιά των γαστριμάργων, και όνειρα γύρω από την κόλαση και την Κρίση συναντώνται στην καρδιά των μετανοούντων.

14. Κυριάρχησε στην κοιλία σου, πριν κυριαρχήσει αυτή επάνω σου, κα τότε θα αναγκασθείς να νηστεύης γεμάτος καταισχύνη. Αυτό που είπα το καταλαβαίνουν εκείνοι που έπεσαν στον ακατονόμαστο βόθρο. Όσοι είναι ευνούχοι (κατά πνεύμα ευνούχοι – πρβλ. Ματθ.ιθ' 12) δεν εγνώρισαν το αμάρτημα αυτό.

15. Ας περικόψουμε τις απαιτήσεις της κοιλίας με την σκέψη του αιωνίου πυρός. Μερικοί που υπετάγησαν σ' αυτήν έφθασαν στην ανάγκη στο τέλος να αποκόψουν τα μέλη του σώματός τους, και απέθαναν έτσι σωματικά και ψυχικά. Ας ερευνήσωμε, και οπωσδήποτε θα διαπιστώσωμε πως τα ηθικά μας ναυάγια προέρχονται μόνο από την γαστριμαργία.

16. Ο νους του νηστευτού προσεύχεται καθαρά και προσεκτικά, του δε ακρατούς είναι γεμάτος από ακάθαρτες εικόνες. Ο χορτασμός της κοιλίας εξήρανε τις πηγές των δακρύων. Όταν όμως αυτή απεξηράνθη, εδημιούργησε τα ύδατα των δακρύων.

17. Εκείνος που περιποιείται την κοιλία του και αγωνίζεται να νικήσει το

πνεύμα της πορνείας, ομοιάζει με εκείνον που προσπαθεί να σβήσει μεγάλη φωτιά με λάδι. Όταν θλίβεται η κοιλία, ταπεινούνται η καρδιά. Όταν όμως δέχεται περιποιήσεις, θεριεύουν και αλαζονεύουν οι λογισμοί.

18. Εξέταζε τον εαυτόν σου την πρώτη ώρα της ημέρας και το μεσημέρι και την τελευταία προ του φαγητού, και θα κατανπήσεις έτσι την ωφέλεια της νηστείας. Το πρωί (που δεν πεινάς) οι λογισμοί σκιρτούν και περιπλανώνται εδώ κι' εκεί, κατά την έκτη ώρα ατονούν κάπως, και κατά το ηλιοβασίλεμα έχουν εντελώς ταπεινωθεί.

19. Θλίβε την κοιλία και οπωσδήποτε θα κλείσεις και το στόμα, διότι η γλώσσα ισχυροποιείται από τα πολλά φαγητά. Να πυγμαχής συνεχώς εναντίον της και να επαγρυπνής συνεχώς επάνω της. Εάν εσύ κοπιάσεις ολίγο, αμέσως και ο Κύριος σε βοηθεί.

20. Όσο χρησιμοποιούνται και μαλακώνουν οι ασκοί, τόσο αυξάνουν στην χωρητικότητα. Όταν όμως μείνουν περιφρονημένοι και αχρησιμοποίητοι, θα μαζέψουν και δεν θα χωρούν τόσο πολύ.

21. Εκείνος που καταπιέζει την κοιλία με πολλά φαγητά, επλάτυνε τα έντερα, ενώ εκείνος που της εναντιώνεται, τα εστένευσε. Και όταν αυτά εστένευσαν, δεν χρειάζονται πολλά φαγητά, οπότε κατά φυσικό τρόπο μαθαίνουμε να νηστεύουμε.

22. Η δίψα πολλές φορές εσταμάτησε την δίψα. Είναι όμως δυσχερές και ακατόρθωτο με την πείνα να περικοπή η πείνα. Όταν σε νικήση η κοιλία, δάμαξέ την με σωματικούς κόπους. Και αν αυτό σου είναι αδύνατο δια λόγους ασθενείας, πάλεψε εναντίον της με την αγρυπνία.

Τσουκάρας Ευάγγελος

(Θεολόγος- Φιλολόγος)

Περί των Ψυχών

Η ψυχή δεν είναι « μέρος » που μαζί με το σώμα συναποτελεί το ανθρώπινο ον, αλλά δηλώνει ολόκληρο τον άνθρωπο, εμψυχωμένο από πνεύμα ζωής. Για την ακρίβεια, η ψυχή δεν κατοικεί στο σώμα, αλλά εκφράζεται με το σώμα, που και αυτό, όπως και η σάρκα, δηλώνει ολόκληρο τον άνθρωπο. Αν η ψυχή, εξαιτίας της σχέσεώς της προς το πνεύμα, δηλώνει την πνευματική προέλευση του ανθρώπου, η « πνευματικότητα » αυτή ριζώνει βαθιά μέσα στο συγκεκριμένο κόσμο, όπως μας δείχνει η ευρύτητα αυτού του όρου.¹

Σύμφωνα με τη διδασκαλία της Αγίας Γραφής και ιδιαίτερα της Γενnéσεως, ο Θεός αφού δημιούργησε πρώτα τον πνευματικό κόσμο, δηλαδή τους Αγγέλους και δεύτερο τον υλικό, δηλαδή το σύμπαν που μας περιβάλλει, τρίτο και τελευταίο έπλασε τον άνθρωπο, ως την κορώνα όλης της δημιουργίας.

Σύμφωνα με τη Β' διήγηση της Γενέσεως παριστάνεται ο Θεός ως : «έμφυσών εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοήν ζωης, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν ».²

Το ότι ο Θεός έπλασε πρώτα το σώμα και ύστερα του έδωσε «πνοήν ζωής» , δεν δηλώνει δύο διαφορετικές ενέργειες του Θεού, κατά διάφορα στάδια, αλλά μια ενιαία και χρονικά αδιαίρετο, έπλασε δηλαδή ο Θεός πρώτα άψυχο πλάσμα και έπειτα το κατέστησε ψυχικό.³

Πρέπει να επισημανθεί, ότι όπως όλος ο κόσμος έτσι και ο άνθρωπος δημιουργήθηκε ελεύθερα, άρα είναι προϊόν της ελεύθερης βούλησης και σοφίας του δημιουργού. Ο άνθρωπος δημιουργήθηκε με ιδιαίτερη φροντίδα και μέριμνα, που δείχνει την ιδιαίτερη αγάπη και στοργή του Θεού για αυτόν. Ενώ τα άλλα ζώα δημιουργήθηκαν μόνο με υλικά στοιχεία, ο άνθρωπος πλάστηκε με ιδιαίτερη φροντίδα με τη συμμετοχή και των τριών προσώπων της Αγίας Τριάδος, κατ' εικόνα και ομοίωση του Θεού.⁴

Η αθανασία της ψυχής είναι θεμελιώδες δόγμα της χριστιανικής θρησκείας και αποτελεί ουσιώδη βάση και προϋπόθεση του όλου οικοδομήματος της χριστιανικής διδασκαλίας. Με τον θάνατο του ανθρώπου διαλύεται το σώμα ως υλική σύνθεση, ενώ η ψυχή εξακολουθεί να ζεί, αφού είναι άυλος, πνευματική και απλή ουσία.

¹Λεξικόν Βιβλικής Θεολογίας, σ.1021

²Γένεσις, κεφάλαιο 2,7

³Καρμίρης Ι, Δογματική, σ.165

⁴Καρμίρης Ι, Δογματική, σ.166

Στη Παλαιά Διαθήκη διδάσκεται ότι η ψυχή του ανθρώπου δημιουργήθηκε από τον Θεό αθάνατη. Ο λόγος του Θεού ποιήσωμεν κατ εικόνα ημετέραν και καθ ομοίωσιν, είναι δηλωτικός της ομοιότητας του ανθρώπου προς τον Θεό, όχι κατά το σώμα ή την μορφή, αλλά κατά το πνεύμα, την ψυχή, η οποία έλαβε σαν δώρο από τον Θεό, το λογικό και την αθανασία της, τις δύο αυτές ιδιότητες που διακρίνουν τον άνθρωπο από τα ζώα.⁵

Κατά την Μεταμόρφωση του Κυρίου πάνω στο όρος ὠφθησαν Μωυσής καὶ Ηλίας μετ Αυτοῦ συλλαλούντες, που δείχνει την συνείδηση της υπάρξεως των βιβλικών προσώπων, παρόλο που είχαν « εγκαταλείψει » προ αίωνων τον παρόντα βίο και ότι οι ψυχές τους είχαν μείνει αθάνατες. Την αλήθεια αυτή μαθαίνουμε και από το στόμα του Κυρίου, όταν έλεγχε τους Σαδδουκαίους για την απιστία τους στην αθανασία των ψυχών λέει: « οὐκ ἐνέγνωτε τὸ ρηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λέγοντος, ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων ».⁶

Μετά τον θάνατο εκτός από τις ψυχές των δικαίων ζουν και των αμαρτωλών, όπως διδάσκει ο Χριστός στην παραβολή του Λαζάρου και του πλουσίου. Σύμφωνα με την παραβολή, ο δίκαιος Λάζαρος ζει « εν μακαριότητι εις τους κόλπους του Αβραάμ », ενώ ο άδικος πλούσιος « υπάρχων εν βασάνοις οδυνόμενος εν φλογί ».

Μερική κρίση και η μέση κατάσταση των ψυχών

Μέση κατάσταση των ψυχών ονομάζεται ο χρόνος και η κατάσταση από την στιγμή του θανάτου και της κρίσεως κάθε ανθρώπου μέχρι την κοινή ανάσταση όλων κατά τη Δευτέρα Παρουσία. Στην μέση κρίση δεν γίνεται τέλεια απόφαση και ανταπόδοση του Κυρίου, γιατί το τέλειο της απολαύσεως ή της κατακρίσεως θα γίνει οριστικά και τελεσίδικα στην Δευτέρα Παρουσία. Στην μέση κατάσταση οι ψυχές προγεύονται την ανταμοιβή ή την τιμωρία και οι ψυχές των δικαίων πηγαίνουν στον παράδεισο, ενώ οι ψυχές των αδίκων στην κόλαση.⁷

Οι ψυχές στη μέση κατάσταση αφενός είναι ασώματες, αφού τα σώματα αυτών θα αναστηθούν κατά υπερφυσικό τρόπο κατά την Δευτέρα Παρουσία- και θα ενωθούν με αυτές- αφετέρου έχουν συνείδηση του Χριστού που είναι ιατρός των ψυχών και των σωμάτων και με την ενανθρώπισή Του θεραπεύει την ψυχή δια της ψυχής Του, ενώ δια της σαρκός Του θεραπεύει την σάρκα του ανθρώπου.⁸

⁵ Δημητρόπουλος Π, Θρησκευτική Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, τόμος 1, σ.504

⁶ Ματθαίος, ΚΒ, 31-32

⁷ Ανδρούτσος Χ. Δογματική, σ. 415

⁸ Παπαδόπουλος Α. Θέματα Ιστορίας Δογμάτων, σ. 354

Τέλος, οι ψυχές δεν πέφτουν σε λήθαργο, ύπνο άνευ συνειδήσεως και αναμνήσεως, αλλά απεναντίας διατηρούν πλήρη αυτοσυνειδησία. Έτσι ο πλούσιος στην παραβολή του φτωχού Λαζάρου, έχει συνείδηση του εαυτού του και της καταστάσεως του Άδη και ότι έχει πέντε αδέρφια.⁹

Στη μέση κατάσταση οι ψυχές των νεκρών εξακολουθούν να έχουν σχέση με τους ζωντανούς και να διατηρούν αυτόν τον δεσμό, που δεν μπορεί να διακόψει ο θάνατος, εφόσον ζωντανοί και νεκροί αποτελούν μέλη του ενός σώματος του Χριστού.¹⁰

Όσον αφορά τη σχέση των ζωντανών και της στρατευομένης Εκκλησίας με τις ψυχές των νεκρών, παρατηρούμε ότι αυτή φαίνεται από την τέλεση των μνημοσύνων. Η Εκκλησία μνημονεύει τα κοιμηθέντα μέλη της σε κάθε Θεία Λειτουργία και προσεύχεται αδιαλείπτως προς τον Θεό υπέρ αυτών.

Τέλος, όλες οι θρησκείες ασχολήθηκαν με το θέμα των ψυχών. Πολυάριθμες ήταν οι θεωρίες που διατυπώθηκαν σχετικά με το πότε γεννιέται η ψυχή, καθώς και με το πότε και εάν πεθαίνει. Για παράδειγμα ο Πυθαγόρας υποστήριξε ότι η ψυχή είχε θεική προέλευση και ότι υπήρχε πριν και μετά τον θάνατο. Ο Πλάτωνας και ο Σωκράτης δέχονταν επίσης την αθανασία της ψυχής, ενώ ο Αριστοτέλης πίστευε ότι ήταν αθάνατο μόνο ένα μέρος της ψυχής, ο νούς.

Στην αρχαία ελληνική θρησκεία τεκμηριώνεται η πίστη στην επιβίωση της ψυχής. Τα άφθονα νεκρικά σκεύη, τα χρυσά προσωπεία, διατηρούν τη φυσιογνωμία του νεκρού και προυποθέτουν την πραγματικότητα μιας περαιτέρω ζωής του νεκρού και την χρήση αυτών των αντικειμένων τα οποία είχε χρησιμοποιήσει και αγαπήσει όταν ήταν ζωντανός.¹¹

Ο θάνατος είναι το πιο συνταρακτικό γεγονός της ζωής μπροστά στο οποίο ο άνθρωπος στέκεται πάντοτε με δέος και τρόμο. Κάθε φάση της ζωής του, παιδική ηλικία, εφηβεία, ωριμότητα, γηρατειά, στηρίζεται στο θάνατο της προηγούμενης. Ο Χριστός ως κύριος της ζωής και του θανάτου, συνέτριψε με το θάνατό Του επάνω στο Σταυρό, την εξουσία του θανάτου και η Ανάστασή Του, έγινε προάγγελος για την ανάσταση όλων των νεκρών και την τελειωτική νίκη κατά του θανάτου.

⁹Λουκάς 16,19

¹⁰Καρμίρης Ι. Δογματική, σ.351

¹¹Nilson M. Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Θρησκείας, σ.113

ΚΑΙ ΤΩ ΘΕΩ ΔΟΞΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ ΤΟΝ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟ ΠΟΙΜΕΝΑΡΧΗ ΜΑΣ

Κ.Κ. ΔΑΝΙΗΛ,

**ΠΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΤΙΓΜΗ ΑΓΚΑΛΙΑΣΕ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΕ ΤΗΝ
ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ ΜΑΣ.**